

NIEUWSBRIEF MULTIPLUS mei 2009

Is dit de eerste keer dat u onze nieuwsbrief ontvangt? Neem dan zeker onze vorige nieuwsbrieven eerst even door. Deze zijn terug te vinden op <http://www.multiplus.be/nieuwsbrief.php>.

INFORMATIEVERSPREIDING EN -UITWISSELING

Geografische kaart Vlaanderen

Op basis van het inventarisatie-onderzoek in 2007-2008 kregen wij een overzicht van scholen en diensten in Vlaanderen die kinderen en jongeren met ernstige meervoudige beperkingen begeleiden. We maakten een geografisch overzicht van de betreffende scholen en (semi-)residentiële settings, met vermelding van de adresgegevens indien we daartoe toestemming kregen: <http://www.multiplus.be/informatie.php#geografisch>. Wij konden uiteraard enkel de gegevens opnemen van de scholen en diensten die meewerkten aan het onderzoek; geef ons een seintje indien uw school/dienst ontbreekt! Wanneer het inventarisatie-onderzoek van de volwassenen is afgerond, zorgen we voor een overzicht van de dagcentra en tehuizen niet-werkenden die de doelgroep begeleiden.

Taakomschrijvingen kine en logo & protocol logopedisch onderzoek

Op onze website kan u sinds kort de taakomschrijving vinden die onze intervisiegroep kinesitherapeuten uitwerkte en betrekking heeft op de kinesist die werkt met personen met ernstige meervoudige beperkingen: <http://www.multiplus.be/kine.pdf>. Verder vindt u er het functieprofiel dat de intervisiegroep logopedisten uitwerkte en betrekking heeft op de vereiste competenties en taken van de logopedist die werkt met (onder meer) personen met ernstige meervoudige beperkingen: <http://www.multiplus.be/informatiedocs/logo.pdf>. Tevens kan u het door hen uitgewerkte protocol raadplegen dat richtlijnen geeft voor logopedisch onderzoek bij personen met een (zeer) ernstige verstandelijke handicap: <http://www.multiplus.be/informatiedocs/protocol.pdf>.

Oproep werkgroep dagbesteding & medewerking project

Uit onderzoek en in de praktijk blijkt dat het uitwerken en realiseren van een gevarieerde dagbesteding, op maat, voor personen met ernstige meervoudige beperkingen niet eenvoudig is. Daarom zouden wij vanaf oktober 2009 met Multiplus graag een werkgroep opstarten die zich buigt over dit thema. In deze werkgroep zal van gedachten gewisseld worden over belangrijke basisprincipes om activiteiten vorm te geven, inspirerende goede-praktijk-voorbeelden, tips met betrekking tot interessante informatiebronnen (websites, handboeken enz.)... Bent u nauw betrokken bij het activiteitenaanbod voor mensen met ernstige meervoudige beperkingen (als leefgroepbegeleider, leerkracht, orthopedagoog, ergotherapeut...), heeft u interesse in deze werkgroep en bent u bereid een jaar lang ongeveer om de 2 maanden op woensdagnamiddag in Leuven een overlegmoment bij te wonen, neem dan zeker contact op via info@multiplus.be. We laten maximum 20 deelnemers toe en zullen zelf de vertegenwoordiging van verschillende disciplines trachten te bewaken.

Oproep SEN sensorisch profiel

SEN organiseert in juni een bijeenkomst voor organisaties die werken met het sensorisch profiel van Olga Bogdashina bij mensen met autisme en een matig-ernstig-diep verstandelijke beperking. Deze vragenlijst kan niet zomaar gebruikt worden bij deze doelgroep en men wil collega-organisaties die met de vragenlijst werken ervaringen hierrond laten uitwisselen.

Scholen/diensten die ervaring hebben met het sensorisch profiel van Olga Bogdashina en interesse hebben om aan deze (misschien maar eenmalige) uitwisseling deel te nemen, kunnen zich lid maken van deze werkgroep na registratie via het elektronische formulier op <http://www.senzw.be/wg/ass-sensorisch-profiel>. Voor meer informatie mag u tevens contact opnemen met marjolein.verbeke@senzw.be.

Toegankelijkheid

Als ouder of hulpverlener heeft u ongetwijfeld al de ervaring gehad dat veel publieke plaatsen en gebouwen onvoldoende toegankelijk zijn voor rolstoelgebruikers. Op volgende site kan u alvast zelf uw ervaringen omtrent (on)toegankelijkheid van specifieke plaatsen delen met anderen: http://www.rolstoelgebruikers.be/cms/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=37&Itemid=59. Op de website van Toegankelijk Vlaanderen worden zo'n 1600 accommodaties en hun beoordeelde toegankelijkheid vermeld: <http://www.toegankelijkvlaanderen.be/frameset.aspx>.

Hierbij aansluitend vindt u op de site van onze Waalse collega's van AP³ (zie nieuwsbrief juli 2008) enkele steekkaarten met ervaringen over de toegankelijkheid en geschiktheid in bredere zin van bepaalde activiteiten, pretparken enz. voor personen met ernstige meervoudige beperkingen: http://www.ap3.be/fiche_loisir. De steekkaarten zijn franstalig maar daarom niet minder inspirerend!

INTERESSANT: Ervaar het maar

'Ervaar het maar' is een methodische werkwijze voor stimulering van motoriek, zintuigen en communicatie in de begeleiding van mensen met ernstige meervoudige beperkingen, bedacht door de Nederlandse Thyra Koeleman. Meer informatie hierover vindt u op haar website: <http://www.ervaarhetmaar.nl>.

Op de site vindt u onder meer 'De verzorging van mensen met een ernstige meervoudige beperking', een gratis te downloaden boekje dat een eenduidige aanpak rondom de verzorging van mensen met ernstige meervoudige beperkingen wil stimuleren en handvatten biedt om de verzorging zo respectvol en zo persoonlijk mogelijk te laten verlopen: <http://www.ervaarhetmaar.nl/index2f.htm>.

INTERESSANT: Elia Fonds

Het Elia Fonds doet onder de titel 'Vrijtijdsbesteding voor mensen met mindere mobiliteit' vanuit de Koning Boudewijnstichting een oproep voor projecten die mensen met een verminderde mobiliteit originele ontdekkingen aanbieden bij hun toeristische, culturele en sportieve vrijtijdsbesteding. Er wordt steun geboden tot 15.000 Euro per project. Misschien is dit voor uw school/dienst wel een buitenkansje om een interessant vrijetijdsproject voor uw leerlingen/cliënten met ernstige meervoudige beperkingen uit te werken? Meer informatie vindt u op: <http://www.kbs-frb.be/call.aspx?id=209704&LangType=2067>.

INTERESSANT: Muziek en handicap

Muziek & Handicap verenigt hulpverleners die bij personen met een handicap het medium muziek aanwenden voor diverse doeleinden. Op hun site, <http://www.muzeikenhandicap.be>, bieden ze informatie over hun activiteiten, publicaties, kan u zich lid maken en inschrijven voor de nieuwsbrief.

Spread the news... wissel via Multiplus informatie uit!

...over studiedagen, vormingen

Woonde u recent een studiedag of vorming bij over een onderwerp dat relevant is m.b.t. personen met ernstige meervoudige beperkingen? Bezorg ons dan een verslag, een overzicht van de verkregen informatie en we plaatsen dit op onze site. Op die manier kunnen ook anderen er iets van opsteken!

...over eigen innoverende projecten

Mogelijk ontwikkelde u zelf, vanuit uw dienst, school... een bijzondere activiteit, methodiek... voor de doelgroep van mensen met ernstige meervoudige beperkingen. Bezorg ons de nodige informatie en dan vermelden we deze op de Multiplus-website. Op die manier kan uw project inspirerend zijn voor anderen!

PRAKTIJKGERICHT ONDERZOEK

Medewerking project vrijetijdsbesteding KHLim-Multiplus

In september zullen enkele studenten graduaat orthopedagogie van de Katholieke Hogeschool Limburg samen met Multiplus werken aan een project rond vrijetijdsbesteding. In dit project zullen de studenten in diverse scholen en diensten aangepaste ontwikkelings- en vrijetijdsactiviteiten voor personen met ernstige meervoudige beperkingen op beeld vastleggen. Ze zullen elk van deze activiteiten kort omschrijven op een steekkaart. De studenten zullen het filmmateriaal en de steekkaarten bundelen in een activiteitenwijzer, die door Multiplus ter beschikking zal gesteld worden aan ouders en professionelen.

Wij zijn op zoek naar scholen en diensten die bereid zijn de studenten te ontvangen om enkele aangepaste activiteiten met hun cliënten met ernstige meervoudige beperkingen te laten filmen. Gekende activiteiten, maar zeker ook originele, inspirerende, 'anders-dan-anders' activiteiten komen in aanmerking. Wij doen graag een warme oproep om mee te werken aan dit project, dat slechts een beperkt engagement vraagt en dat anderen maar ook uzelf nieuwe ideeën kan opleveren om een aangepaste dagbesteding uit te werken voor de kinderen en volwassenen met ernstige meervoudige beperkingen!

Wilt u meewerken aan dit project? Contacteer ons dan via info@multiplus.be!

Medewerking onderzoek snoezelen en alertheid: 2de oproep

In de zorg voor mensen met ernstige meervoudige beperkingen is 'Snoezelen' een vaak toegepaste activiteit. Het doel is daarbij meestal de activering van de cliënt. Maar maakt snoezelen de cliënt echt actiever? Kan een cliënt beter focussen op zijn omgeving tijdens een snoezel-sessie dan tijdens andere activiteiten? En/of is een cliënt geconcentreerder na afloop van een dergelijke sessie? Om dergelijke vragen te beantwoorden is een onderzoek opgezet door de afdeling Orthopedagogiek van de Rijksuniversiteit Groningen. De centrale vraag van dit onderzoek luidt: Wat is de relatie tussen snoezelen en alertheid bij mensen met ernstige meervoudige beperkingen? Alertheid kan daarbij worden omschreven als 'open staan voor de omgeving'.

Vera Munde, doctoraatsstudente op dit onderzoek, verblijft sinds februari tot juni 2009 aan het Centrum voor Gezins- en Orthopedagogiek. Samen met Multiplus wil zij een deel van haar onderzoek uitvoeren in Vlaanderen. Daarvoor zijn we nog op zoek naar begeleiders en leerkrachten die snoezelen toepassen om de alertheid van hun cliënten te bevorderen en die samen met deze cliënt aan het beschreven onderzoek willen deelnemen. De observaties zullen tijdens een tiental dagen gerealiseerd worden. Aan het einde van de observatieperiode beschikt u over een alertheidsprofiel per cliënt waarbij informatie over het effect van verschillende snoezelactiviteiten op de mate van alertheid centraal zal staan. Van leerkrachten/begeleiders wordt enkel verwacht dat zij de activiteiten aanbieden. Verder zal op basis van hun inzicht de alertheid van de cliënt gescoord worden.

Meer informatie verkrijgen en inschrijven kan via V.S.Munde@rug.nl, tot begin juni kan u ook telefonisch contact opnemen met haar via 016/326292.

VORMING EN ADVIES

HERHALING workshop: Werken met muziek bij personen met ernstige meervoudige beperkingen

Op 3 juni 2009 herhaalt An Soontjens, een muziektherapeute die een rijke ervaring heeft in het werken met mensen met ernstige meervoudige beperkingen, wegens groot succes de workshop die zij samen met Multiplus aanbiedt omtrent werken met muziek bij onze doelgroep. Deelname kost 75 Euro, meer informatie over het waar, wat en wanneer vindt u op: <http://www.multiplus.be/vorming/030609%20An%20Soontjens.pdf>. Inschrijven kan via info@multiplus.be. Wees snel, want er worden slechts 12 deelnemers toegelaten!

Studiedag 'Diep verstandelijke handicap en autisme'

Mensen met autisme hebben nood aan voorspelbaarheid, wordt gezegd. Juist, maar hoe ga je te werk bij personen met een diep verstandelijke handicap voor wie de meest eenvoudige communicatievormen vaak nog te moeilijk zijn om voorspelbaarheid te creëren? Niet alleen hebben zij een zeer beperkt begripsvermogen, maar door hun diepe verstandelijke handicap is hun tijdsbesef ook zeer beperkt. Hoe spelen we in op het begripsniveau van deze doelgroep en welke beperkingen zullen een uitdaging blijven? Steven Degriek, medewerker van Autisme Centraal, vertelt het u op een studiedag die in samenwerking met Multiplus wordt opgezet. Deze dag gaat door op 2 oktober 2009, meer informatie vindt u op: <http://www.multiplus.be/vorming/uitnodiging%20021009%20S%20Degriek.pdf>. Deelname kost 75 Euro; inschrijven kan nu reeds via info@multiplus.be. Er kunnen maximum 25 personen deelnemen.

Freelance-medewerkers vorming?

We krijgen bij Multiplus zeer veel vragen naar vorming aangaande allerlei thema's betreffende mensen met ernstige meervoudige beperkingen. Omdat wij zelf enkel vormingen vanuit orthopedagogische invalshoek geven en ook het personeel niet hebben om aan alle vormingsvragen tegemoet te komen, zijn wij nog steeds op zoek naar professionelen die vanuit eigen expertise als freelance-vormingsmedewerker met Multiplus willen samenwerken. Voor meer informatie hierover kan u contact opnemen via info@multiplus.be of 016/32.59.04.

Zo kregen wij laatst volgende vraag gesteld, waarvoor we tot op heden geen vormingsmedewerker konden vinden:

Binnen onze school is er dit schooljaar een aantal nieuwe therapeuten gestart met het werken met kinderen met ernstige meervoudige beperkingen. Vooral de kine heeft bepaalde vragen bij het werken met deze doelgroep vooral dan omwille van het feit dat stretchen, en andere specifieke kine-activiteiten helemaal niet zo evident verlopen. Kindjes weigeren medewerking en verbale aanmoediging heeft geen enkel effect. Soms moeten ook heel wat creatieve zaken bedacht worden om deze kinderen tot bepaalde 'bewegingen' te brengen, etc. De vraag wordt gesteld of er van jullie uit iemand hieromtrent op een therapeutenteam wat meer zou

kunnen vertellen of zijn er kine's die heel veel ervaring hebben met deze doelgroep en eventueel hun kennis/ visie kunnen overbrengen bij ons?

Wilt u als kinesitherapeut deze school, mits vergoeding, een vorming aanbieden? Neem dan contact op via info@multiplus.be.

Procedure deelname vormingen

Omdat we reeds een aantal keer geconfronteerd werden met laattijdige annulaties en het niet-opdagen van deelnemers bij vormingen besloten we de voorwaarden voor deelname aan Multiplus-vormingen uit te schrijven en te formaliseren. U vindt ze terug op <http://www.multiplus.be/vorming/procedure.pdf>.

Vormingsmodules Multiplus

U kan nog steeds een beroep doen op Multiplus voor vormingen omtrent diverse thema's: ondersteuningsnoden van de doelgroep, communicatie, kwaliteit van leven & ondersteuning, beeldvorming & handelingsplanning, multi-sensory storytelling, snoezelen en gedragsproblemen. NIEUW zijn de vormingsmodules van muziektherapeute An Soontjens die nu opgenomen zijn in het vaste vormingsaanbod van Multiplus. Meer informatie vindt u op: <http://www.multiplus.be/vorming.php>.

EN VERDER...

Financieel nieuws!!!

Wij zijn zeer verheugd te kunnen meedelen dat het Steunfonds Marguerite-Marie Delacroix, onze huidige financierder, een verlenging van ongeveer een jaar (dus tot ongeveer de zomer van 2010) heeft toegekend! Wij zijn het steunfonds zeer erkentelijk voor de ademruimte die zij ons biedt om het komende jaar alsnog structurele financiering te vinden.

Agenda

In 2009: 'Naar school op jouw manier'. Onderwijs-zorgarrangementen in de praktijk. Verschillende cursusreeksen aangeboden in Eeklo. Georganiseerd door Nijland BOD. Meer informatie: <http://www.mianijland.nl>.

In 2009: Het Nederlandse team Eowyn biedt **De Vijfwijzercursus (aangepast onderwijscurriculum voor personen met ernstige meervoudige beperkingen)** (5 dagdelen of 2 1/2 dag) ook aan in België. Dit kan zowel op de eigen locatie als in La Manière te Eeklo. Meer informatie: <http://www.vijfwijzer.nl>.

MEI 2009

05/05/09: Seksualiteit en handicap. Georganiseerd door Gezin en Handicap. Meer informatie: http://www.kvg.be/Links/Agenda/seh_apen/view.

08/05/09: Dyskinetische Cerebral Palsy (choreo-athetose en dystonie):

Klinisch beeld en therapeutische opties. Georganiseerd door Faculteit Bewegings- en Revalidatiewetenschappen K.U.Leuven. Meer informatie:

http://faber.kuleuven.be/onderzoek/dep3/neuro/Affiche_A4_DyskinetischeCP.pdf.

12/05/09: Software voor personen met ernstige verstandelijke beperkingen.

Georganiseerd door Modem. Meer informatie: <http://www.modemadvies.be> en <http://www.modemadvies.be/Bijbscholingsaanbod%20MODEM%20voorjaar%202009.pdf>.

16/05/09: Inclusief verenigingsleven. Georganiseerd door VFG. Meer informatie:

<http://www.vfg.be/vfgsite/thema/moevementen.htm>.

19/05/09: Eerste momenten – beleving. Georganiseerd door Gezin en Handicap.

Meer informatie: http://www.kvg.be/Links/Agenda/emb_lim/view.

20/05/09: Ontwikkeling stimuleren. Georganiseerd door Gezin en Handicap. Meer informatie:

http://www.kvg.be/Links/Agenda/os8_lim/view.

26/05/09: Eerste momenten – wegwijs in de sector. Georganiseerd door Gezin en Handicap. Meer informatie:

http://www.kvg.be/Links/Agenda/emw_lim/view.

JUNI 2009

02/06/09: Beschermingsmaatregelen. Georganiseerd door Gezin en Handicap. Meer informatie: http://www.kvg.be/Links/Agenda/bm_vlb/view.

03/06/09: Het gebruik van muziek bij personen met ernstige meervoudige beperkingen. Werken met trillingen en andere technieken. Georganiseerd door An Soontjens i.s.m. Multiplus. Meer informatie:

<http://www.multiplus.be/vorming/030609%20An%20Soontjens.pdf>.

04/06/09: Muziekactiviteiten en muzieklessen voor ernstig verstandelijk meervoudig beperkte mensen. Praktische dagcursus. Georganiseerd door Patrick Meuldijk, theatermaker van DOT Belevingstheater, vakleraar muziek bij Sensis Onderwijs in Breda en muziekconsulent speciaal onderwijs bij het Seminarium voor Orthopedagogiek, Hogeschool Utrecht. Meer informatie:

<http://www.bim-werkwijze.info/dagcursus.php>.

05/06/09: ICT en leerzorg. Toelichting mogelijkheden van ICT voor het onderwijs aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften en ondersteuning van de integratie van de ICT-ontwikkelingsdoelen . Georganiseerd door Departement Onderwijs & Vorming i.s.m. Modem. Meer informatie:

<http://www.ond.vlaanderen.be/inschrijvingen/ictleerzorg>.

09/06/09: Tillen en verplaatsen van personen. Doe-dag waarop enkele firma's u de verschillende mogelijkheden presenteren, van eenvoudig naar complex. Meer informatie: <http://www.koc.be/opleidingen2009/0906.html>.

09/06/09: Eerste momenten – een kind met een handicap opvoeden. Georganiseerd door Gezin en Handicap. Meer informatie:

http://www.kvg.be/Links/Agenda/emkmho_lim/view.

11/06/09: Vlaamse uitwisseling gebruik sensorisch profiel bij personen met autisme en verstandelijke beperking. Georganiseerd door SEN. Meer informatie:

<http://www.senzw.be/wg/ass-sensorisch-profiel/content/vlaamse-uitwisseling-rond-het-gebruik-van-het-sensorisch-profiel-bij-personen-met-autisme-en-een-matige-ernstige-verstandelijke-beperking>.

11/06/09: Invasive Procedures: Breaking barriers and achieving control for people with profound & complex disabilities. Conferentie over de toepassing van invasieve medische procedures bij personen met ernstige meervoudige beperkingen. In Dundee, Schotland. Georganiseerd door PAMIS. Meer informatie:

<http://www.dundee.ac.uk/pamis/publications/Invasiveproceduresconference/flyer%20booki ng%2023rd%20March%2009.doc>.

12/06/09: Een update van onderzoeksinstrumenten voor de fijne en grove motoriek. Georganiseerd door SIG. Meer informatie: <http://www.sig-net.be/CalendarDetail.aspx?l=002.003&action=K&id=401>.

13/06/09: Spelen en speelgoed. Georganiseerd door Gezin en Handicap. Meer informatie: http://www.kvg.be/Links/Agenda/ses_turn/view.

JULI 2009

06/07/09: Recht op een persoonlijke-assistentiebudget (PAB). De wettelijke kant en een getuigenis - sessie voor personen met NAH, hun partners en mantelzorgers. Georganiseerd door SIG. Meer informatie: <http://www.sig-net.be/CalendarDetail.aspx?action=K&l=002.002&id=461>.

CONTACT

Anneleen Penne
info@multiplus.be
Vesaliusstraat 2
3000 Leuven
tel. 016/32.59.04
fax. 016/32.59.33
www.multiplus.be